

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 4 ปีที่ 2 ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2564 คือเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมวารสารได้ตีพิมพ์อีก 1 ฉบับ เป็นฉบับส่งท้ายปี 2564 นี้ ฉบับที่ผ่านมาผู้อ่านได้อ่านบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพและเข้ากับยุคสมัยที่สุด โดยเฉพาะบทความที่น่าสนใจ แนวทางป้องกันและหลักการปฏิบัติตนเองในสถานการณ์โรคภัยไวรัส COVID-19 และคณะผู้จัดทำวารสารได้เสนอให้ทุกคนมีสติสังวรและความเพียร 4 อย่าง ในฉบับนี้คณะผู้จัดทำวารสารขอเสนอหลักพุทธวิธีที่ถอดรหัสธรรมจากคำว่า NEW NORMAL ได้แก่ N-Non-negligence ไม่ประมาทในที่ทุกสถาน E -Energy มีความเพียรสม่ำเสมอ W-Way มีทางเดินชีวิตที่ถูกต้องมั่นคง N-Noble Truths รู้จริง ๔ อย่างชัดเจน O-Overcoming ละอารมณ์ที่ไม่ดี สลัดสิ่งมัวหมอง R-Reason ใช้เหตุผลควบคุมอารมณ์ M-Mindfulness มีสติทุกลมหายใจเข้าออก A-Abstention เว้นห่างจากสิ่งร้าย L-Liberation ปลอดภัยไร้ทุกข์ หากปฏิบัติตามพุทธวิธีที่ได้เสนอนี้ ชีวิตของทุกคนในสังคมย่อมปลอดภัย ไร้ธรรมนี้ถือเป็นของขวัญส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่แต่ผู้อ่านทุกท่านด้วยไมตรีจิต

วารสารฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยของนักวิชาการพระพุทธศาสนา ทั้งหมด 9 บทความ ซึ่งแต่ละท่านต่างก็ได้เสนอแนวคิด แนวปฏิบัติที่หลากหลายและมุมมองของตนอย่างอิสระ และน่าสนใจ ประกอบหลักฐานข้อมูลอย่างน่าเชื่อถือและสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงกล่าวได้ว่าเนื้อหาสาระของวารสารฉบับนี้มีคุณภาพทางวิชาการอันจะนำไปสร้างองค์ความรู้ และต่อยอดความรู้ใหม่เชิงนวัตกรรมแก่ผู้อ่านได้อย่างเพียงพอ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ ดังต่อไปนี้

นายเศรษฐพงษ์ ศรีเลิศ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “สติในฐานะผู้พิทักษ์นครให้ปลอดภัยไร้โรค (อาโรคา)” บทบาทของสติที่ทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ป้องกันนคร สะท้อนจากวรรณกรรม 2 เรื่องคือ (1) กายนคร ของแปลก สนธิรักษ์ (๒) เรื่องจิตตนคร : นครหลวงของโลก พระนิพนธ์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ซึ่งอธิบายเรื่องกายและใจ (ขันธ 5) ในแบบบุคลาธิษฐาน อันเป็นดินแดนแห่งการช่วงชิงเพื่อการครอบครองของธรรมทั้งฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดี มีทั้งสุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ และตกอยู่ในกฎไตรลักษณ์ กายและใจนี้สามารถพัฒนาให้พบอริสภาพและปลอดภัยจากภัยต่างๆ มีภัยแห่งสังสารวัฏเป็นต้น โดยมีสติเป็นเอกธรรมฝ่ายดีทั่วไปที่สำคัญที่สุด เปรียบเหมือนรอยเท้าช้างซึ่งใหญ่ที่สุดในบรรดารอยเท้าของสัตว์ทุกชนิด ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นด่านแรกช่วยคัดกรองป้องกันทวารทั้ง 6 และอริยาบททั้งหลายอย่างไม่ประมาท ดังปรากฏตัวอย่างในเรื่องกายนครและจิตตนคร ซึ่งปัจจุบันนี้ มนุษย์ประสบโรคภัยการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 จึงต้องอาศัยหลักพลังสติ 5 P (Powers) เพื่อให้ชีวิตวิถีปลอดภัยไร้โรค (อาโรคา) และมีความสุขตลอดไป

นายวุฒินันท์ ป้องป้อม เสนอบทความวิชาการเรื่อง “ถอดรหัสธรรมจากคัมภีร์เลขยันต์ไทย” บทความนี้ทำให้เห็นคุณค่าของการศึกษาคัมภีร์เลขยันต์ไทยที่ได้รับอิทธิพลความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ผู้เขียนได้ศึกษาดำราเลขยันต์ที่มีเนื้อหาหลักธรรมแฝงอยู่ในตัวยันต์จำนวนมาก ได้แก่ ขันธ 5 ไตรลักษณ์ ไตร

สรณคัมม์ บารมี หลักเบญจศีล เบญจธรรม ทิศา 6 กุศลกรรมบถ 10 อริยสัจ 4 มรรค 8 คุณค่าของคัมภีร์เลขยันต์ไทยที่นอกจากจะเป็นคัมภีร์แนวเวทย์มนต์คาถาต่างๆแล้วยังแฝงไปด้วยคุณค่าด้านสาระของหลักธรรมต่างๆ นี่อีกด้วย และเพื่อเป็นบาปฐานในการศึกษาธรรมะที่ลึกซึ้งในลำดับต่อไป

นายชนนสรณ์พงศ์ จริญญาติ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “แนวทางการลงนิคหกรรมต่อพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน: การสละสมณเพศ” เป็นการกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขกฎหมายในมาตรา 29, 30 ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เรื่องการสละสมณเพศ โดยในมาตรา ๒๙ การดำเนินการสละสมณเพศอาศัยเพียงดุลพินิจของเจ้าพนักงานเท่านั้น หากใช้ดุลพินิจด้วยอคติแล้ว ย่อมนำความเดือดร้อนมาสู่คณะสงฆ์ได้โดยง่าย ในมาตรา ๓๐ การขังระหว่างพิจารณาคดีและเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลต้องให้ภิกษุสละสมณเพศเสียก่อน ผู้เขียนเห็นว่าควรตัดคำว่า “สละสมณเพศ” ออก การขังระหว่างพิจารณาคดีควรให้มีการกำหนดสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อควบคุมภิกษุ และระหว่างพิจารณาคดีของศาลให้มีการเปลี่ยนชุดที่เหมาะสมแทนจีวรซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของภิกษุเพื่อมิให้พระพุทธรูปศาสนาต้องมัวหมอง ทั้งนี้ ฝ่ายพุทธจักรและฝ่ายอาณาจักรต้องแก้ไขปัญหานี้และหาทางออกร่วมกันอย่างจริงจัง โดยนำหลักพระธรรมวินัยมาเป็นหลักการใหญ่เพื่อให้บังเกิดความสงบผาสุกแก่คณะสงฆ์และธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา

นายจันทร์ธรรม อินทรีเกิด เสนอบทความวิชาการเรื่อง “นวัตกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธ” การรักษาสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธ เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาสร้างเป็นนวัตกรรมเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมตามหลักภาวะ 4 ได้แก่ กายภาวะ สิลภาวะ จิตตภาวะ และปัญญภาวะ ดังนี้ 1) ด้านกายภาวะ คือการปลูกจิตสำนึกให้มีทัศนคติที่ดี ให้เห็นคุณค่าทรัพยากร ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน 2) ด้านสิลภาวะ คือการเคารพกติกาของสังคม การมีระเบียบวินัย การร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันในสังคม 3) ด้านจิตตภาวะ คือการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยดี และ 4) ด้านปัญญภาวะ คือการใช้ปัญญาเพื่อการรู้เท่าทันความเป็นไปของโลก รู้วิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการใช้นวัตกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธอย่างเข้าใจให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นางสาวพัชรภรณ์ พิมพา เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7” การบริหารจัดการโรงเรียนมีความสำคัญมาก หากผู้บริหารนำหลักสัปปุริสธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการย่อมนำไปสู่ความสำเร็จ กล่าวคือ การรู้เหตุ ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รู้ผล มีแผนงานที่ดี วางแผนรอบครอบ วิเคราะห์ผลกระทบด้านต่าง ๆ รู้จักตน รู้จักองค์กรที่บริหารเป็นอย่างดีว่ามีจุดด้อย จุดแข็งอย่างไร และรู้จักการปรับปรุงองค์กรให้ทันต่อเหตุการณ์ รู้ประมาณ การบริหารการเงิน ต้องพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอ รู้กาลเวลา ต้องบริหารเวลาให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน ควรจะดำเนินการอย่างไร อะไรควรงด อะไรควรกระทำ รู้ชุมชน การบริหารจัดการด้วยความเมตตา เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและรู้จักบุคคล เอาใจเขามาใส่ใจเรา เมื่อผู้บริหารนำหลักธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมย่อมทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

พระมหาวรท กิตติปาโล (วุฒินิรนาท) เสนอบทความวิชาการเรื่อง “พัฒนาการงานอนุรักษ์และเผยแพร่คัมภีร์พระไตรปิฎกโบราณในสังคมไทย” บทความนี้ได้แบ่งเนื้อหาการอนุรักษ์ออกเป็น 3 ยุค คือ 1) ยุคอนุรักษ์ เป็นช่วงที่หลายหน่วยงานได้ทำการอนุรักษ์ภาพคัมภีร์โบราณด้วยการถ่ายไมโครฟิล์มและกล้องดิจิทัล ส่วนเนื้อหาถูกนำไปปริวรรต หรือจัดทำเป็นหนังสือพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์อักษรต่าง ๆ 2) ยุคฐานข้อมูล เป็นช่วงที่ข้อมูลภาพโบราณที่เคยบันทึกด้วยไมโครฟิล์มหรือกล้องดิจิทัลถูกนำไปสร้างฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์และมีการนำเนื้อหาพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์ไปแปลงเป็นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเผยแพร่ในรูปแบบ ซีดีรอม เว็บไซต์ หรือ แอปพลิเคชันต่าง ๆ 3) ยุคสถิติ เป็นช่วงที่มีการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ขั้นสูงมาทำงานกับภาพคัมภีร์โบราณ หรือจัดทำพระไตรปิฎกที่มีรูปแบบที่ซับซ้อนต่างไปจากพระไตรปิฎกฉบับอิเล็กทรอนิกส์เดิม เช่น พระไตรปิฎกเสียง หรือพระไตรปิฎกที่ใช้วิธีตรวจชำระเชิงวิเคราะห์ในการจัดทำ

นางสาวสุรางคณา เตื่อดิสอน เสนอบทความวิชาการเรื่อง “ธรรมะสำหรับผู้ครองเรือนสู่วิถีชีวิตที่ดีงาม” ค่านิยมของสังคมไทยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน คือเชื่อในหลักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เน้นการเสพบริโภคทางวัตถุ บางคนทำทุกอย่างแม้จะผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ ความเสื่อมทางจิตใจมีมากขึ้น เกิดความทุกข์ทางใจได้ง่าย ขาดความละเอียดต่อการทำความชั่ว ไม่เกรงกลัวผลของบาปกรรม หลงทำผิดได้ง่าย ปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะขาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต การมีหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือนเพื่อพัฒนาชีวิตสู่ความดีงามด้วยหลักฆราวาสธรรม ๔ เป็นการฝึกให้มีสัจจะคือมีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐาน มีสัจจะต่อความดีทั้งคำพูดและการกระทำ จริงใจต่อตนเองและผู้อื่น ปรับความเห็นของตนไปสู่ความถูกต้อง การฝึกให้มีหิมาคือการรู้จักข่มใจ เพื่อลดละกิเลส รักที่จะพัฒนาตนเองให้มีความสามารถ มีความรู้ รู้เท่าทันภายในจิตใจของตนเองและสภาพแวดล้อมภายนอก การฝึกให้มีขันติคือความอดทน อดกลั้น ต่อความยากลำบากทั้งกายและใจ และฝึกให้มีจาคะคือเสียสละ แบ่งปัน ไม่ตระหนี่ หากนำมาปฏิบัติได้จะมีชีวิตที่พัฒนาไปสู่ความดีงามในชีวิต

นางสาวมารยาท คงเมือง เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวสัมมาทิฐิสุตฺต” หลักการสำคัญของสัมมาทิฐิ เป็นการรู้ทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ รู้ความดับทุกข์ รู้ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้มนุษย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วยโลกียะและโลกุตระ สัมมาทิฐิที่เป็นโลกียะและสัมมาทิฐิที่เป็นโลกุตระมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นระบบที่มีการฝึกฝนและพัฒนาไปตามลำดับ โดยมีกระบวนการสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นเรียกว่า ปัจจยแห่งการเกิดสัมมาทิฐิ ประกอบด้วยปัจจัยภายนอกคือปรัโธมะและปัจจัยภายในคือโยนิโสมนสิการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวนี้นี้มี 5 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 กัมมัสสกตาเชื่อว่าทุกคนมีกรรมเป็นของตน ระดับที่ 2 ฉานหมายถึงสมาธิขั้นแนวแน่ ระดับที่ 3 วิปัสสนา การพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ระดับที่ 4 มรรค มีแนวปฏิบัติชัดเจน ระดับที่ 5 ผล คือสิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่นและผู้เบิกบาน

นางอรุณี พงษ์พันธ์ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การส่งเสริมสมรรถนะการเป็นนักดำน้ำลึกด้วยหลักพุทธธรรม” กิจกรรมการดำน้ำลึกเป็นกิจกรรมที่จะต้องใช้ทักษะพิเศษในการที่มนุษย์ต้องปรับตัวเองจากการอยู่บนบกไปอยู่ใต้น้ำพร้อมกับอุปกรณ์ในการช่วยหายใจ ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้ฝึกฝนที่จำเป็นต้องมี

ความตั้งใจ ความพยายาม ความอดทน เพื่อจะได้ลงไปสัมผัสความสวยงามทางธรรมชาติได้ท้องทะเล และบางครั้งอาจต้องเผชิญกับอันตรายจากพืชและสัตว์ทะเล อีกทั้งยังอาจเกิดภาวะความกดดันของชั้นบรรยากาศเกิดขึ้นกับร่างกายหากไม่ปฏิบัติตามกฎของการดำน้ำ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมสมรรถนะการเป็นนักดำน้ำลึกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักดำน้ำได้นำหลักธรรมตามคำสอนมาใช้ในทุกขณะตั้งแต่เริ่มเรียนรู้การที่ต้องอยู่ใต้ทะเลและในช่วงของการปฏิบัติการดำน้ำ นั่นก็คือการมีวิริยะ มีความอดทนในความลำบาก มีความกล้าในการต้องไปเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย พร้อมทั้งต้องมีสติ มีความระมัดระวัง ไปจนถึงต้องมีความไม่ประมาท จึงจะเป็นนักดำน้ำที่ดี มีชีวิตรอดปลอดภัย ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากบทความเหล่านี้แล้ว ทางวารสารยังมีบทวิจารณ์หนังสือมาให้ท่านผู้อ่านได้เช่นเคย ซึ่งในฉบับนี้ หนังสือที่ได้รับการนำมาวิจารณ์เป็นหนังสือที่จัดอยู่ในระดับปราชญ์เอกของสังคมไทยนั่นคือ หนังสือแก่นพุทธศาสนา ของท่านพุทธทาสภิกขุ และผู้วิจารณ์คือนายณัฐพงศ์ นาสิริกุล หรือครูพี่บ๊อบ ได้วิจารณ์ไว้อย่างน่าคิดและน่าติดตาม